

Implanted ports

Gwida għall-pazjenti li jirċievu terapiji permezz tal-port-a-cath.

X'inhu 'implanted port'?

Implanted port ('port-a-cath') hi speċi ta' għodda li tiddaħħal taħt il-ġilda tas-sider jew f'xi parti oħra tal- ġisem. Tista' tkun f'xi ġenb tas-sider u tkun tinħass minn ġol-ġilda.

Kif jiġi mdaħħal il-'port'?

Din il-proċedura tiegħu biss f'tit ħin iżda int ikollok tidhol l-isptar għal ġurnata. Il-'port' jiddaħħal minn kirurgu u normalment dan isir taħt l-oppju ġenerali. Wara l-kirurgija jkollok żewġ qasmiet żgħar; qasma żgħira f'sidrek in-naħa ta' fuq u qasma ferm iżgħar ġol-għonq. Jista' jkollok b'zonn ta' 'x-ray' tas-sider wara l-proċedura sabiex ikun aċċertat li kollox mar tajjeb.

Kif jintuza l-'port'?

Waqt dan il-proċess mhux suppost li twegġa' iżda biex wieħed ikollu moħħu mistrieħ li mhux ser iwegġa', jista' japplika ingwent anestetiku fuq il-ġilda ta' fuq il-'port' mhux inqas minn 30 minuta qabel dan il-proċess. Meta ttaqqab il-'port', tħoss biss tingiża żgħira, b'hal meta tniġgeż subgħajk b'labbra, u xi ħadd qiegħed jagħfas fuq il-'port'.

Il-'port-a-cath' jiġi aċċessat billi jittaqqab b'labbra speċjali li tkun imqabbda ma' tubu tal-plastik (extension set). Permezz ta' dan int tkun tista' tirċievi t-trattament u transfużjonijiet ta' likwidi oħra jew demm. Ikunu jistgħu wkoll jeħdulek minnu kampjuni tad-demmi sabiex ikunu jistgħu jiġu analizzati. Wara kull tratta-ment, il-labbra titneħħa.

Kif nieħu ħsieb il-'port'?

Wara kull darba li l-'port' jintuza, qabel ma tinqala' l-labbra, permezz ta' siringa, jintefa' ammont żgħir ta' likwudu biex il-'port' ma jinstadx. Jekk il-'port' ma jkunx qed jintuza regolarment dan irid jiġi mnaddaf kull 10 ġurnata. Huwa importanti li ma 'ċcaqlaqx il-port bil-goff.

Problemi possibli li jista' jkun hemm bil-'port'

Infezzjonijiet

Wieħed għandu jkellew lit-tabib tiegħu jekk:

- Madwar il-'port' ikun aħmar, minfuħ jew ikun hemm xi tip ta' wġiħ.
- Ikollu d-deni.
- Tħossok qed tistordi, tkexkix ta' bard, qtugħ ta' nifs jew iħossok ħazin.

Jekk jiġri dan, it-tabib jista' jordnalek xi antibijotiċi.

Demm magħqud

Jistgħu jiffurmaw għoqod tad-demmi fil-vina fejn ikollok il-pajp tal-'port'. Indikazzjoni ta' dan tkun nefħa, uġiħ meta tmiss il-post jew ħmura fl-għonq jew fl-id tan-naħa ta' fejn għandek il-'port'.

Jekk jiġri dan, it-tabib jista' jordnalek xi trattament biex tinħall l-għoqda tad-demmi.

Pajp miżdud

Jista' jagħti l-każ li l-pajp jistadd xi f'tit jew inkella kompletament.

F'dan il-każ jista' ikun diffiċli biex tiegħu t-trattament jew jitteħdulek kampjuni tad-demmi. Wieħed jista' jipprova jiffa' ilma bil-melħ (saline) biex jipprova jiftaħ il-'port'. F'każ li dan ma jirnexxi, il-'port' ikollu jitneħħa.

Vantaġġi tal-'port'

- Ikun meħtieġ biss li l-labbra titpoġġa meta jkun hemm b'zonn li se jintuza il-'port'.
- Il-labbra titneħħa bejn trattament u ieħor u ma jkollokx għalfejn tinkwieta dwar medikamenti jew tindif tal-'port'.
- Mhux se jfixkillek l-attivitajiet tiegħek ta' kuljum, inkluz l-għawm u eżerċizzji sportivi. Però tagħmel sew li tevita eżerċizzju iebes għal f'tit ġimghat wara l-operazzjoni sabiex ġismek ikun jista' jirkupra.

Żvantaġġi tal-'port'

- Ikollok b'zonn li titwaħħallek labbra kull darba li jintuza l-'port'. Kultant il-'port' ikun diffiċli sabiex taċċessah.
- Ikollok b'zonn tmur f'sala tal-operazzjoni jew dipartiment ieħor sabiex jitwaħħal jew jitneħħa l-'port'. Dan isir taħt l-oppju ġenerali jew inkella lokali.
- Il-'port' ħa jhalli xi marki fuq il-ġilda però jekk dan jinkwetak, iddiskutih mat-tabib jew kirurgu qabel il-proċedura biex jitpoġġa.
- Mhux ġo kull dipartiment fl-isptarijiet kollha hemm impjegati li huma imħarrġa biex jaċċessaw il-'port'.
- Il-'port' ma jistax jintuza għal testijiet b'medicina nukleari iżda jista' jintuza, f'ċerti ċirkustanzi, għal CT u MRI scan.

Alternattiva għal dan hija li tintuza labbra (cannula) ġo vina periferali (fil-vina tal-id). Jekk trid, tista' tiddiskuti dan mat-tabib.